

ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້
ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້
ສູນຄົ້ນຄວ້າການປະມົງ

ບົດແນະນຳການລ້ຽງ ແລະ ປະສົມພັນປາດູກອຸຍ *Clarias macrocephalus*

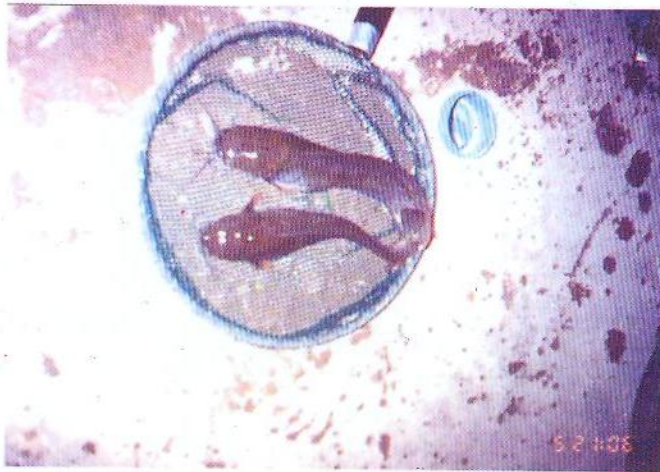
Living Aquatic Resources Research Center (LARREC)   Aquaculture of Indigenous Mekong fish species (AIMS)

ບ້ານຊຸນຕາທ່າ, ເມືອງສີໂຄດຕະບອງ, ແຂວງກຳແພງນະຄອນວຽງຈັນ, ສປປລາວ
ໂທ: (856 21) 215015, ແຟກ:(856 21) 214855, ຕູ້ ປ.ນ 9108.
E-mail: larrec@laopdr.com

ປາດູກອຸຍເປັນປາທີ່ມີຄວາມນິຍົມໃນການບໍລິໂພກສູງ ແລະ ຊື່ນປາດູກອຸຍມີລົດຊາດແຊບຊື່ນອ່ອນນຸ້ມ ແລະ ມີໄຂມັນ ຫຼາຍ ເພາະເຊັ່ນນັ້ນ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ລາຄາ ປາດູກອຸຍ ໃນທ້ອງຕະຫຼາດ ມີລາຄາສູງກວ່າປາລ້ຽງຊະນິດອື່ນໆ.

ປາດູກອຸຍຍັງສາມາດ ປຸງແຕ່ງ ອາຫານໄດ້ ຫລາຍຊະນິດ ແລະ ເປັນປາທີ່ລ້ຽງໄດ້ງ່າຍ, ຄວາມທົນ ຕໍ່ສະພາບແວດລ້ອມ ໄດ້ດີ ສາມາດລ້ຽງໃນອັດຕາການປ່ອຍໜ້າແທ້ໆໃຫ້ຜົນຜະລິດສູງ. ເນື່ອງ ຈາກຄວາມນິຍົມການບໍລິໂພກສູງນັບມື້ນັບເພີ່ມຂຶ້ນເລື້ອຍໆ, ປາດູກ ຈຶ່ງມີຈຳໜ່າຍໃນທ້ອງຕະຫຼາດບໍ່ພຽງພໍ, ສ່ວນໃຫຍ່ເປັນປາທີ່ໄດ້ມາ ຈາກທຳມະຊາດ, ສ່ວນປາດູກອຸຍ ທີ່ໄດ້ມາຈາກ ການລ້ຽງນັ້ນ ເຫັນ ວ່າມີໜ້ອຍ ເພາະວ່າ ການຊອກຫາແນວພັນມາລ້ຽງນັ້ນ ເປັນສິ່ງ ທີ່ ຫຍຸ້ງຍາກ. ບົດຮຽນ ແລະ ປະສົບປະການ ໃນການລ້ຽງຍັງມີຈຳກັດ, ການລ້ຽງຖ້າມີອາຫານພຽງພໍກໍສາມາດນຳມາລ້ຽງເປັນສິນຄ້າໄດ້.

ຊາວກະສິກອນຈຳນວນໜຶ່ງແມ່ນຊອກຫາລູກປາດູກ ຕາມແຫຼ່ງນ້ຳທຳມະຊາດ ໄຮ່ນາ ຫຼື ຊື້ ປາດູກ ຂະໜາດນ້ອຍ ຈາກ ທ້ອງຕະຫຼາດມາລ້ຽງໃນໜອງກໍໄດ້ຮັບຜົນດີພໍສົມຄວນ.

ລັກສະນະທົ່ວໄປຂອງປາດູກອຸຍ

1. ລັກສະນະພິເສດຂອງປາດູກອຸຍ

ປາດູກອຸຍມີແຫຼ່ງກຳເນີດແລະການແຜ່ກະຈາຍຢູ່ໃນເຂດ ທະວີບ ອາຊີ *Clarias macrocephalus* ປາດູກອຸຍມີຮູບ ຮ່າງ ຍາວ, ມີຄີ ຫຼັງຍາວ ແລະ ຄີກີ້ນ ຍາວເກືອບເຖິງຫາງ, ມີໜວດ 4 ຄູ່ ມີງ່ຽງ ແຂງ ແລະ ມີອະໄວຍະວະພິເສດໃນການຫາຍໃຈ, ດັ່ງນັ້ນມັນ ຈຶ່ງດຳລົງຊີວິດຢູ່ໄດ້ເກືອບທຸກສະພາບແວດລ້ອມ, ປາດູກອຸຍມີຮູບ ຮ່າງລັກສະນະໂຕ U ບໍລິເວນຊ່ວງຕໍ່ລະຫວ່າງສ່ວນຫົວ ແລະ ສ່ວນ ລຳຕົວ.

ປາດູກອຸຍໃນທຳມະຊາດມັນຈະກິນຈຳພວກລູກປານ້ອຍ, ລູກກຸ້ງ, ຂີ້ກະເດືອນ, ຫອຍ, ປູ, ໄຮ່ນາ ແລະ ລູກແມງໄມ້ຊະນິດຕ່າງໆ ໃນນ້ຳ, ເປັນປາທີ່ມັກດູດ, ຫລົບໜີອອກຈາກໜອງລ້ຽງ, ຈຶ່ງມີຄວາມ ຈຳເປັນລ້ອມ ໜອງໄວ້ ເປັນຢ່າງດີ ແລະ ໃຫ້ສູງ ຈາກໜ້າດິນຄັນຄູ ໜອງປະມານ 50 ຊັງຕີແມັດ, ເປັນປາທີ່ມັກກິນກັນເອງ ຖ້າວ່າການ ໃຫ້ອາຫານພຽງພໍ ປາດູກອຸຍຂະໜາດໃຫຍ່ສຸດ ມີນ້ຳໜັກເຖິງ 0,5 ກິໂລກຼາມ ແລະ ຍາວເຖິງ 35 ຊັງຕີແມັດ, ປາໂຕຜູ້ ມີ ອະໄວຍະວະ ເພດລິ້ນອອກມາ, ສ່ວນປາແມ່ຈະມີຮູໄຂ່ ໄລຍະໃກ້ ລະດູ ປະສົມ ພັນ, ມັນຈະມີທ້ອງໃຫຍ່ ແລະ ອ່ອນນຸ້ມ, ເມື່ອເວລາລູບທ້ອງ, ເວລາ ຮີດເບິ່ງຈະມີ ສີເຫຼືອງ ອົມສີນ້ຳຕານ ຄວາມດຶກ ຂອງໄຂ່ປາດູກອຸຍ ມີປະມານ 3.000-15.000 ໜ່ວຍຕໍ່ນ້ຳໜັກປາ 1 ກິໂລກຼາມ ແລະ ຍັງສາມາດວາງໄຂ່ໄດ້ເຖິງ 2 ຄັ້ງຕໍ່ປີ.

ການກະກຽມໜອງເພື່ອລ້ຽງທອມພໍ່ແມ່ພັນ

2. ຄວາມແຕກຕ່າງປາດຸກອຸຍ ແລະ ປາດຸກເອັນ

1. ກະໂຫຼກຫົວໂຄ້ງເປັນລັກສະນະ ຮູບໂຕ U.
2. ສາມແຍກແຫຼມບ່ອນຕໍ່ລະຫວ່າງໂຕກັບຫົວ.
3. ຄາງ: ມີສີດຳ ແຫຼມ. 4. ໜວດ: ມີສີຄູ່ນ້ອຍ ແລະ ຍາວ.
5. ປາກ: ໂຄ້ງມົນ. 6. ລຳຕົວ: ສີດຳ ຫຼື ນ້ຳຕານ, ຈຸດທີ່ລຳຕົວເປັນຈຸດມົນ.

3. ການປະສົມພັນແບບທຳມະຊາດ

ຕາມທຳມະຊາດປາດຸກອຸຍວາງໄຂ່ໃນທົ່ງນາທີ່ມີນ້ຳຝົນ, ປາໂຕແມ່ຈະສ້າງຊຸມຂະໜາດ 30 ຊັງຕີແມັດ ແລະ ເລິກປະມານ 5 - 8 ຊັງຕີແມັດປາຈະວາງໄຂ່ຕາມຊຸມໂດຍໄຂ່ຈະຕິດກັບຮາກຫຍ້າໃນຊຸມຫຼັງຈາກປາແມ່ວາງໄຂ່ ແລ້ວ ປາຜູ້ ຈະມາຮັກສາ, ໄຂ່ຈະຟັກ ເປັນໂຕປະມານ 20 ຊົ່ວໂມງໃນອຸນຫະພູມ 25-32 ອົງສາເຊສຳເລັບການປະສົມພັນ ແບບທຳມະຊາດນັ້ນຄວນຊຸດຊຸມລັກສະນະ ເປັນຕົ້ນໃຫ້ແກ່ປາໃນໜອງທີ່ມີຄວາມເລິກ 50 ຊັງຕີແມັດ ແລະ ມີເນື້ອທີ່ 200 ຕາແມັດ ສຳລັບປາພໍ່ແມ່ພັນ 1 ຄູ່ຈະຊຸດຊຸມໃຫ້ 1 ຊຸມ. ໃນການຊຸດຊຸມແມ່ນຊຸດເຮັດເປັນຕົ້ນຂະໜາດ 3 ຊັງຕີແມັດເລິກ 5 - 8 ຊັງຕີແມັດປາຈະວາງໄຂ່ໃສ່ຕົ້ນໄຂ່ແລ້ວປາຜູ້ຈະຮັກສາໄຂ່ໂດຍການລອຍຂຶ້ນລົງໃນຕົ້ນ, ການກັບລູກປາສາມາດເກັບໄດ້ພາຍຫຼັງ 10 ວັນຈາກນັ້ນຈະໄປອະນຸບານໂດຍແບ່ງລູກປາໃຫ້ເໝາະສົມຕາມອັດຕາຂອງເນື້ອທີ່ໜອງອະນຸບານ.

4. ການປະສົມພັນທຽມ ແລະ ສັກຮໍໂມນຊູປຣີເຟັກ

ການປະສົມພັນບາງຄັ້ງກໍສາມາດສັກຮໍໂມນແລ້ວປາຜູ້ ແລະ ປາແມ່ໃສ່ນ້ຳກັນປາແມ່ຈະວາງໄຂ່ ແລະ ປະສົມນ້ຳເຊື້ອກັນເອງແຕ່ສ່ວນໃຫ່ຍແລ້ວຕ້ອງໄດ້ຮັດໄຂ່ ແລະ ຜ່າຕັດນ້ຳເຊື້ອມາປະສົມຄື: ສັກຢາຮໍໂມນຊູປຣີເຟັກສັກໃນອັດຕາຄວາມເຂັ້ມຊັ້ນ 0,2-0,3 ຊີຊີ (ຢາທີ່ປະສົມນ້ຳກັນ ແລ້ວ) ປະສົມກັບຢາໂມຕີລຽມ 1 ເມັດ/ ປາແມ່ 1 ກິໂລກຼາມ ຫຼັງຈາກສັກແລ້ວປະມານ 10-12 ຊົ່ວໂມງກໍສາມາດຮັດໄຂ່ໄດ້, ສຳລັບປາຜູ້ແມ່ນສັກໃນອັດຕາເຄິ່ງໜຶ່ງ ທີ່ໄຂ່ກັບປາແມ່. ສຳລັບຊາວກະສິກອນທີ່ບໍ່ມີເງື່ອນໄຂໃນການ ນຳໄຂ່ຢາ ຮໍໂມນຊູປຣີເຟັກ ກໍສາມາດນຳໄຂ່ຕ່ອມໄຕ້ສະໝອງໂດຍການສັກຄັ້ງທຳອິດ 3 ໂດສ ແລະ ຄັ້ງທີ່ 2 ໂດສ.

ທີ່ 2 ໂດສ, ຈຳນວນໂດສ ທີ່ນຳໄຂ່ຂຶ້ນກັບຄວາມພ້ອມຂອງປາ ພໍ່ແມ່ພັນ, ການສັກຢາປາອາດຈະສັກ ສອງຄັ້ງ ຫຼື ຄັ້ງດຽວ ກໍໄດ້ທັງນີ້ຂຶ້ນກັບຄວາມພ້ອມຂອງປາພໍ່ແມ່ພັນ.

ການຮັດເອົາໄຂ່ປາດຸກອຸຍເພື່ອໄປປະສົມກັບນ້ຳເຊື້ອ

5. ການຟັກໄຂ່

ນ້ຳໄຂ່ທີ່ປະສົມກັບນ້ຳເຊື້ອແລ້ວນັ້ນ ມາຢາຍໂຮຍ ບາງໆ ໃສ່ດາງ ສີຟ້າທີ່ວາງໄວ້ໃນອ່າງຟັກໄຂ່ ໃຫ້ຢູ່ໃນລະດັບຫ່າງຈາກພື້ນອ່າງຟັກໄຂ່ປະມານ 5-10 ຊັງຕີແມັດ. ໄຂ່ປາດຸກເປັນໄຂ່ຈົມ ແລະ ຕິດ ສະນັ້ນຫລັງຈາກໂຮຍໄຂ່ແລ້ວກໍປ່ຽນນ້ຳທັນທີ ເພື່ອລ້າງໄຂ່ມັນ ແລະ ສິ່ງເສດ ເຫຼືອຈາກໄຂ່ອອກໄປ ແລ້ວເພີ່ມນ້ຳໄຫມເຂົ້າມາແທນການຟັກໄຂ່ປາດຸກໃຊ້ເວລາ 21- 26 ຊົ່ວໂມງ. ໃນລະດັບ ອຸນຫະພູມນ້ຳ 28 - 31 ອົງສາເຊລູກປາເມື່ອຟັກເປັນໂຕແລ້ວຈະຫຼຸດລົງສູ່ພື້ນອ່າງແລ້ວຄວນຍ້າຍຕາໜ່າງສີຟ້າອອກໄປ ໃນເວລາຟັກໄຂ່ບໍ່ຄວນກວນໄຂ່ ແລະ ບໍ່ໃຫ້ໄຂ່ຖືກແສງແດດ ຫຼື ຝົນ.

6. ການອະນຸບານລູກປາ

ການອະນຸບານລູກປາແມ່ນຂຶ້ນຕອນທີ່ຄວນເອົາໃຈໃສ່ຢ່າງລະອຽດອ່ອນທີ່ສຸດເພາະວ່າລູກປາຂະໜາດນີ້ບໍ່ທັນມີຄວາມຕ້ານທານຕໍ່ສະພາບແວດລ້ອມ ແລະ ການກະທົບກະເທືອນໄດ້. ການອະນຸບານເຮັດໄດ້ຫຼາຍວິທີການ ຕາມຄວາມເໝາະສົມຂອງຜູ້ລ້ຽງດັ່ງນີ້ :

7. ການອະນຸບານລູກປາໃນອ່າງຊີມັງ

ແມ່ນວິທີທີ່ມີຄວາມສະດວກໃນການຖ່າຍເໝາະ, ຕະຫຼອດຈົນການດູແລ ຮັກສາ ແລະ ສະດວກໃນການ ຄັດ ຂະໜາດ ຂອງ ລູກ ປາ,

ຈຸດອ່ອນແມ່ນບໍ່ມີອາຫານທຳມະຊາດເກີດຂຶ້ນໃນອ່າງເອງຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ລູກປາໃຫຍ່ຂ້າ, ຖ້າທຽບໃສ່ໜອງດິນ ແລະ ໃນກໍລະນີທາກບໍ່ມີການປົວລະບັດຮັກສາຢ່າງພຽງພໍກໍຈະເກີດພະຍາດໄດ້ງ່າຍ. ຂະໜາດອ່າງຊີມັງທີ່ນິຍົມໃຊ້ ແມ່ນມີຂະໜາດ 1-10 ຕາແມັດ, ຄວາມສູງຂອງອ່າງແມ່ນ 30 -100 ຊັງຕີແມັດ, ມີທໍລະບາຍນ້ຳເຂົ້າ-ອອກໄດ້ ແລະ ອ່າງອາດຈະເປັນຮູບວົງມົນ ຫຼື ຮູບສີ່ລ່ຽມຜົນຜ້າກໍໄດ້.

8. ການກະກຽມອ່າງ

ກ່ອນເຄື່ອນຍ້າຍລູກປາມາປ່ອຍລ້ຽງ ຕ້ອງເຮັດ ຄວາມສະອາດ ອ່າງເສັຍກ່ອນ ໃນການລ້າງອ່າງອາດໃຊ້ຢາ ທັບທິມ 1 - 2 ກຼາມ/ນ້ຳ 1 ແມັດກ່ອນປະສົມນ້ຳແລ້ວສາດໃຫ້ທົ່ວອ່າງແຊ່ໄວ້ປະມານໜຶ່ງມື້ຈາກນັ້ນຈຶ່ງລ້າງອອກແລ້ວເອົານ້ຳເຂົ້າໃໝ່ໃຫ້ໄດ້ລະດັບນ້ຳ 30 ຊັງຕີແມັດແລ້ວປ່ອຍລູກປາມາລົງລ້ຽງ.

ສິ່ງທີ່ຄວນເອົາໃຈໃສ່

- ຄວນເອົາໃຈໃສ່ເລື່ອງ ອາຫານເປັນປັດໃຈສຳຄັນ, ລ້ຽງໄຮແດງ ໃຫ້ກິນໃນຊ່ວງອະນຸບານ, ການລ້ຽງໃນໜອງດິນດ້ວຍກາໃຫ້ອາຫາປະເພດເນື້ອເສດຊັ້ນ, ປາ, ປູ, ກຸ້ງ, ຫອຍ, ຂີ້ກະເດືອນ, ເສດ ອາຫາຈາກເຮືອນຄົວ ຫຼື ໂຮງຂ້າສັດຈະເຮັດໃຫ້ການລ້ຽງປາດຸກມີການຈະເລີນເຕີບໂຕໄດ້ດີ ແລະ ຊ່ວຍປະຢັດຕົ້ນທຶນການຜະລິດ.
- ຕິດຕາມກວດກາເບິ່ງສັດລ້ຽງມີຄວາມຈະເລີນເຕີບໂຕ ຫຼື ບໍ່.
- ຄວນຄັດຂະໜາດປາເປັນປະຈຳເພາະປາມັກກິນກັນເອງ ແລະ ແຍກລ້ຽງປາທີ່ມີຂະໜາດດຽວ ຫຼື ໃກ້ຄຽງກັນ.
- ຖ້າມີບັນຫາໃນການລ້ຽງຄວນປຶກສານັກວິຊາການປະມົງ ຫຼື ພະນັກງານວິຊາການກະສິກຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

ໂດຍການຮ່ວມມືກັບ : ສູນຄົ້ນຄວ້າການປະມົງ, ກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ, ສະຖານີ ລ້ຽງປານ້ຳທຸມ, ພະແນກກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ.